

MIÐVIKAN

Hermannakonan Esther Rein: Úr Bretlandi at halda 90 ára føðingardag

Tað eru ikki nógvar av føroysku ensku hermannakonunum, sum eru eftir á lívi, nú tað skjótt eru 70 ár liðin, síðan kríggið var av. Men vit hava hitt eina, sum var gift við einum av kendu hermonnunum, Kenneth Williamson

Óli Jacobsen

Herfyri var eg á ferð úr London saman við Esther Williamson, f. Rein, ættað úr Havn. Hon var á veg til Føroya at halda sín 90 ára føðingardag 20. juli. Saman við henni var sonurin, Robin, og kona hansara, Jane.

Vit komu á tal og tiskil ber til at geva eina lýsing av enn eini hermannakonu frá seinna heimsbardaga, sum fleiri hava verið av í Miðvikuni.

Havnarfólk burturav

Hóast Esther hevur verið so leingi úr Føroyum, so hoyrist tað ikki á henni. Hon tosar føroyskt sum eitt rættiligt havnarfólk, sum hon eisini er.

Esther er dóttir Hansinu, kend lærarinna, og Niels Rein. Hennara abbar, Pedda við Stein og Luddi í Dali, vóru kendir havnarmenn. Eitt upplivili hjá Esther var at kunna vitja gravirnar á Svínaryggi hjá ommunum og abbunum og hjá mostrini Onnu Sofiu Mohr, sum eisini var lærarinna á egnum privatskúla. Hon tók við sum lærari aftaná Hansinu, mammu Esther.

Esther var yngst av systkjunum og nú er bara hon eftir. Systkini vóru Ebba, sum var gift í Froðba við Dánjal Jákup Jensen í Froðba.

Anna, sum var gift við Óla Jákup Jensen í Havn.

Haggi, giftur við Julinu.

Petur, búði í Køge.

Mia, sum var gift við donskum bónda.

Lina, ógift. Hon var útbúgvinn lögfrøðingur, men gjørdist telefongenta í Havn.

Lívið hjá Esther var upprunaliga sum hjá øðrum havnargentum. Hon arbeiddi hjá tannlækninum Kaaber í Tinganesi, men hann ferðaðist eisini runt landið at umvæla tenn. Hann mátti hava alla útgerðina við sær. Tá var Esther eisini við honum.

Esther letur væl at Kaaber og donsku konu hansara, Sigrid, fyri at hava verið fitt fólk.

Ein serlig vinkona frá tíðini í

Føroyum er tann javngamla Solveig hjá Jóan Jakku, skómakaranum. Tær hava havt samband sínámillum alla hesa tíðina.

Heimsbardagin broytti alt

Men í 1940 kemur kríggið við øllum teimum bretsku hermonnunum. Niels var blíður og bjóðaði einum hermanni heim, og tað rann saman millum hann og Esther. Hetta var tann nýggju ár eldri Kenneth Williamson.

Niels J. Arge skrivur um hann:

“Tíðliga undir krígunum kom ein hermaður, sum var settur at røkja hersins bókasavn í Havn. Hetta savn helt leingi til í handilshølunum hjá Aksel Nielsen í Tórsgøtu. Hann var so hugtikin av hesi lítli norrønu tjóð, at hann setti sær fyri at nýta hvørja friløtu til at kanna land, fólk og mentan, tí her var ørgrynni av tilfari at gera burtur úr.

Fleiri ferðir fór Kenneth ikki til Bretlands at halda frí sum hinir hermenninir. Hann fór heldur at ferðast í Føroyum at hitta fólk, sum kundu greiða honum frá, hvussu samfelagið var lagað og virkaði.”

Kenneth gjørdist so hugtikin av Føroyum, at hann skrivaði eina bók um Føroyar, The Atlantic Islands, sum gjørdist so væl umtókt, at hon varð endurprentað.

Í henni eru tekningar av høvundanum og 35 fotomyndir og fyra kort. Aftast í bókini er grein við nøvnum um føroysk súgdjór og ein onnur um føroyskar fuglar. Bókin er heilar 385 síður.

Alsk til føroyingar

Kenneth skrivur í fororðinum, at hugskotið til hesa bók fekk hann á kvøldi tann 19. september 1941, tá ið hann skrivaði eitt bræv til vinir heima um grindadráp. Hann leggur m.a. afturat:

“Tá kom eg eftir, bert fáar dagar eftir at vera komin til Føroya, at hetta bræv var byrjanin til eina kanning av føroyska samfelagnum, sum skuldi geva mær nógvar eydnusamar royndir næstu fyra árin, og sum skuldu enda við, at eg fekk eina føroyska konu.

Esther saman við sínum á grøvini hjá ommunu Onnu og abbanum Pedda við Stein. V.f. Robin, sonur Esther, Jane, kona hansara, Maria, ommudóttir Ebbu, systir Esther, Esther sjálv og Røskva, dóttir Mariu

Henda bók kom at gerast eitt neyðugt ítriv, tí einki er so keðiligt sum lívið í eini hermannalegu.

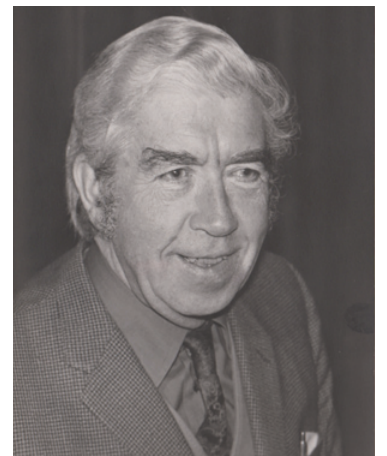
Men eg vóni at kunna nøkta ein tørv, tí eg eri komin eftir, at almenningurin í Bretlandi veit stórt sæð einki um Føroyar. Hesin kunnleiki er so lítill, at nógva halda, at “Faroe” hevði samband við gamla Egyptaland vegna konganavnið Faro!

Í hesi bók royni eg at geva sanna mynd av Føroyum. Fyri at røkka hesum havi eg ferðast nógva um í Føroyum, kanna fuglalívið, hitt fólk, og eygleitt tey í teirra dagliga arbeiði.

Eg fari ikki at gloyma hesar ferðir vegna tann venskap og blíðskap, sum eg møtti. Alt var gjørt fyri meg. Um stivlarnir vóru skitnir, so vórðu teir vaskaðir, og um sokkarnir vóru vátir, so blivu teir turkaðir. Hvar eg kom vóru fólk sannførd um, at eg var við at svøлта í hel. Og sjálvt um eg át so nógva sum eg orkaði, so kundi eg sjáldan sannføra mínar vertir um, at eg var mettur!

Sjálvt tá ið tað seinni varð sett í verk skamtan av ymiskum vørum, so minkaði hetta ikki um gesta-blíðnið.

Eg sannaði, at flestu føroyingar

Kenneth Williamson, ein framúr fuglafrøðingur og Føroyavinur

vóru bretskt vinarligir, eisini í teimum myrku tíðum, tá ið vandi var fyri týskari innrás í Bretlandi.”

Esther og William giftust í Føroyum í 1944 og finga her fyrra barnið Hervør, sum doyði fyri nøkrum árum síðani.

Á Fair Isle

Frá 1948 til 1957 búðu Esther og Kenneth á oynni Fair Isle í Hetlandi, sum liggur um 40 km sunnanfyri Mainland.

Her var Kenneth leiðari á eini fuglaeygleiðarastøð. Oyggin er kend fyri sítt ríka fuglalív. Hon er bert 8 ferkilometrar til støddar, um 2/3 av Skúvoy. Íbúgvartalið er um 70 og fremsta virkseimið er bóndaskapur og binding.

Tey fluttu so til Bretlands og finga Robin í 1955. Esther fór tá aftur at arbeiða hjá tannlækna. Men hon tók sær so sanniliga eisini av børnunum. Robin helt røðu fyri mammuni føðingardagin. Hann segði, at hann hevði havt eina “wonderful mother” og ein lukkuligan barndóm. Eisini var Esther við í vælgerandi arbeiðinum hjá Macmillan charity, sum hjálpir fólki við krabbameini.

Tað varð eisini tikið til í føðingardegnum av føroyskari skyldkonu, hvussu væl hon dugdi at skipa fyri. Var føðingardagur legði hon altíð so til rættis, at hon var liðug ein tíma áðrenn ásettu tíðina. So